

พฤติกรรมจริยธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบภาคตัดขวางในนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง

เกศินี ไชยโม* พย.ม. (การผดุงครรภ์)

กิตติพร ประชาศรีสรเดช** พย.ม. (การพยาบาลศึกษา)

พิชญา อังคะนาวัน** พย.ม. (การพยาบาลศึกษา)

บทคัดย่อ :

งานวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล และ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 ประชากรตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 507 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย Kruskal-Wallis test และ Mann-Whitney U test ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับสูง พฤติกรรมจริยธรรมรายด้านที่อยู่ในระดับสูงที่สุด ได้แก่ ความมีวินัย ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีกัลยาณมิตร ส่วนด้านความเมตตา กรุณา ความอดทน ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ ความเอื้ออาทร และความร่วมมืออยู่ในระดับสูง ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สูงกว่าชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 และของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สูงกว่าชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมรายด้านพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความมีวินัยกับความซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่านักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ มีความร่วมมือสูงกว่าชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 และมีความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ และความเอื้ออาทรสูงกว่าชั้นปีที่ 4 ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความยุติธรรม ความเอื้ออาทร และความร่วมมือสูงกว่าชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความเอื้ออาทรสูงกว่าชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ความตรงต่อเวลา ความอดทน และความมีกัลยาณมิตรระหว่างนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตควรพัฒนาระบบการประเมินและติดตามพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 เพื่อความยั่งยืนของพฤติกรรมจริยธรรมที่เป็นมาตรฐานของการพยาบาล

คำสำคัญ : พฤติกรรมจริยธรรม คุณธรรม การศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล นักศึกษาพยาบาล

*Corresponding author, พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ (ด้านการสอน), วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข, E-mail: kesinee@bnc.ac.th

**พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน), วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

วันที่รับบทความ 24 เมษายน 2563 วันที่แก้ไขบทความ 2 กันยายน 2563 วันที่ตอบรับบทความ 8 กันยายน 2563

Ethical Behavior: A Comparative Cross-sectional Study among Nursing Students in Different Class Years at a Nursing College

*Kesinee chaimo** M.N.S. (Midwifery)

*Kittiporn Prachasaisoradej*** M.N.S. (Nursing Education)

*Pichata Oangkanawin**** M.N.S. (Nursing Education)

Abstract:

The purposes of this descriptive research were to explore the ethical behavior of nursing students and compare the ethical behavior among nursing students in different class years, from the first year to the fourth year. The accessible population were 507 nursing students in the bachelor's program at Boromarajonani College of Nursing, Chonburi Province. Participants were asked to respond to the Moral Virtues Scale for Nursing Students. Descriptive statistics, Kruskal-Wallis test, and Mann-Whitney U test were used for data analysis. The results revealed that all nursing students from the first year to the fourth year exhibited a high level of the overall ethical behavior. The ethical behavior dimensions that had the highest level included discipline, punctuality, honesty, and appropriateness, while those in the high level included compassion, patience, justice, professional responsibility, caring, and cooperation. For the comparison of the overall ethical behavior among students, the first-year students had significantly higher overall ethical behavior than the third-year and the fourth-year students. Likewise, the second-year students had significantly higher overall ethical behavior than the fourth-year students. For the ethical behavior dimensions, the first-year students had significantly higher discipline and honesty than any other classes, higher cooperation than the third-year and fourth-year, and higher compassion, justice, professional responsibility, and caring than the fourth-year students. The second-year students had significantly higher justice, caring, and cooperation than the fourth-year students. The third-year students had significantly higher caring than the fourth-year students. However, there were no differences in punctuality, patience, and appropriateness among the first-year to fourth-year nursing students. These findings suggest that administrators of the bachelor program should develop a system to continuously assess and monitor ethical behavior of nursing students from the first-year to the fourth-year students to sustain the ethical behavior as a standard of nursing care.

Keywords: Ethical behavior, Virtue, Nursing education, College of Nursing, Nursing students

*Corresponding author, Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Chonburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health, E-mail: kesinee@bnc.ac.th

**Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Chonburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health

Received April 24, 2020, Revised September 2, 2020, Accepted September 8, 2020

**พฤติกรรมจริยธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบภาคตัดขวางในนักศึกษาพยาบาล
ระหว่างชั้นปีในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง**

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงเทคโนโลยีด้านสุขภาพ ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากสถานะที่ดำรงอยู่อย่างมาก ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และตลอดเวลา นอกจากนี้ประชาชนยังมีความคาดหวังต่อการได้รับบริการจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพมากขึ้น¹ ทำให้ปัญหาจริยธรรมในระบบบริการสุขภาพมีความซับซ้อน และทวีความรุนแรงมากขึ้น มีการร้องเรียนผู้ให้บริการผ่านสื่อสังคมออนไลน์เกิดการแพร่กระจายข่าวสารอย่างรวดเร็ว และมีหลายกรณีที่ทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานองค์กรวิชาชีพ รวมถึงภาพลักษณ์ของวิชาชีพ²

พยาบาลมีหน้าที่สำคัญในการป้องกันโรค การสร้างเสริมสุขภาพ และการบำบัดทางการพยาบาลตั้งแต่ทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึงผู้ป่วยที่อยู่ในระยะท้ายของชีวิต ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลจึงต้องมีความรู้ และทักษะทางการพยาบาล นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี จริยศาสตร์ หลักจริยธรรมในวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล^{3,4} รวมถึงมีความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นหรือปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน⁵ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ และผู้ให้บริการมีความปลอดภัย และพึงพอใจต่อคุณภาพบริการพยาบาล⁶

การจัดการเรียนการสอนจริยศาสตร์จึงมีความสำคัญมากในการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและความไวทางจริยธรรม เกิดแรงจูงใจทางจริยธรรม และมีพฤติกรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพการพยาบาล⁷ และยังเป็นการบ่มเพาะให้นักศึกษาพยาบาลก้าวไปเป็นพยาบาลที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ความดีงาม คำนึงถึง

ประโยชน์ของผู้ใช้บริการ ประชาชน สังคม และประเทศชาติ เมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพ⁸ นอกจากนี้ คุณธรรมจริยธรรมยังเป็นหนึ่งในมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดไว้ประการหนึ่งให้บัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาพยาบาลศาสตรมีคุณธรรมจริยธรรม เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบ และมีความเอื้ออาทร จากข้อกำหนดดังกล่าว วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดการศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2556 และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2561 โดยมุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ทักษะทางการพยาบาล และปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่แต่ละรายวิชา (curriculum mapping) ทุกชั้นปี ซึ่งมีความแตกต่างของแต่ละชั้นปีตามรายวิชาที่ศึกษา และตามหลักสูตรที่มีความแตกต่างกัน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมยังรวมถึงการส่งเสริมให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตทั้งส่วนบุคคล และการใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น⁹ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจทางจริยธรรม และความสามารถทางจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล¹⁰⁻¹² แต่เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมเป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นใหม่ มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน โดยยังไม่ได้มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความ

ตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรพฤติกรรมจริยธรรมทำให้เครื่องมือวัดมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ นอกจากนี้วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ยังไม่เคยทำการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี ภายหลังที่มีการนำหลักสูตรฯ ฉบับปรับปรุง ลงสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี และเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี โดยใช้เครื่องมือวัดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างในกลุ่มนักศึกษาพยาบาล และสามารถ ใช้ประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาพยาบาลได้ทั้ง 4 ชั้นปี เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดแผนงานระดับนโยบายด้านคุณธรรมจริยธรรมของสถาบัน รวมทั้งใช้ในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนา และสร้างเสริมพฤติกรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงกว่ามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่ำกว่า

กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้กำหนดใช้นิยามของพฤติกรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลของพิศมัย อรทัย และเพชรรัตน์ เกิดดอนแฝก¹³ ที่นิยามไว้ว่า พฤติกรรมจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของวิชาชีพการพยาบาลและสังคม พฤติกรรมจริยธรรมประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความมีวินัย 2) ความตรงต่อเวลา 3) ความเมตตากรุณา 4) ความอดทน 5) ความซื่อสัตย์สุจริต 6) ความมีกาลเทศะ 7) ความยุติธรรม 8) ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ 9) ความเอื้ออาทร และ 10) ความร่วมมือ พฤติกรรมจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการประกอบวิชาชีพพยาบาล เนื่องจากการพยาบาลเป็นการให้บริการสุขภาพในทุกระดับของสถาบันทางสังคม ซึ่งเป็นการปฏิบัติโดยตรงต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล มีคุณธรรมจริยธรรม และยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ และความปลอดภัยของสังคมโดยรวม การเตรียมความพร้อมของพยาบาลให้ยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงาน จึงต้องทำการส่งเสริมและปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ นักศึกษาได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลที่มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม¹⁴

การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิด ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) ซึ่งเป็นหนึ่งในนักทฤษฎีกลุ่มพัฒนาการทางความคิด (cognitive development theory) ที่เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมมีความเป็นสากล มีโครงสร้างของความคิดเป็นพื้นฐานโดยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จริยธรรมของบุคคลเกิดจาก

พฤติกรรมจริยธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบภาคตัดขวางในนักศึกษาพยาบาล ระหว่างชั้นปีในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง

แรงจูงใจเบื้องต้นคือ การได้รับการยอมรับ การรู้ว่าคุณเองมีความสามารถ การเคารพและรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ส่วนบรรทัดฐานเบื้องต้นทางจริยธรรมของบุคคลเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้เพียเจต์ยังเชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลเป็นไปตามขั้นและขึ้นอยู่กับการรวมถึงสติปัญญาของบุคคลที่จะรับรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม การที่บุคคลจะพัฒนาจากขั้นการยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือตนมาขึ้นขั้นการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์ที่เกิดจากการที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมที่กว้างขวางขึ้น การมีบทบาทในกลุ่มเพื่อน ในกลุ่มคนในสังคม รวมถึงพัฒนาการทางสติปัญญาที่มีมากขึ้นตามวุฒิภาวะ สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยทำให้บุคคลสามารถใช้สติปัญญาและประสบการณ์ของตนเองคิดวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลจากแนวคิดของเพียเจต์ที่เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับการพัฒนาตามวัย การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรชั้นปีที่ศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปรอิสระ เนื่องจากการศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น นักศึกษาพยาบาลจะมีประสบการณ์การเรียนรู้ และมีปฏิสัมพันธ์เชิงวิชาชีพกับบุคคลอื่นๆ อย่างกว้างขวาง มีวุฒิภาวะมากขึ้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาจึงน่าจะเพิ่มสูงขึ้นตามระดับชั้นปีที่ศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 จำนวนทั้งสิ้น 507 คน แบ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 149 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 101 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3

จำนวน 147 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 110 คน โดยนักศึกษาทุกคนสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลของพิศมัย อรทัย และเพชรรัตน์ เกิดดอนแฝก¹³ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี ภูมิสำเนา สถานภาพสมรสของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดา มารดา อาชีพของบิดา มารดา และรายได้ของบิดา มารดา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลของพิศมัย อรทัย และเพชรรัตน์ เกิดดอนแฝก¹³ ประกอบด้วย พฤติกรรมจริยธรรม 10 ด้าน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ ลักษณะคำถามมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ข้อคำถามด้านบวก 1 คะแนน หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมนั้นเลย และ 5 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นมากที่สุด ส่วนข้อคำถามด้านลบ 1 คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นมากที่สุด และ 5 คะแนน หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมนั้นเลย โดยมีการแปลความหมายของพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน คือ 1) ช่วงคะแนน 1.00–1.50 หมายถึง ระดับพฤติกรรมจริยธรรมต่ำที่สุด 2) ช่วงคะแนน 1.51–2.50 หมายถึง ระดับพฤติกรรมจริยธรรมต่ำ 3) ช่วงคะแนน 2.51–3.50 หมายถึง ระดับพฤติกรรมจริยธรรมปานกลาง 4) ช่วงคะแนน 3.51–4.50 หมายถึง ระดับพฤติกรรมจริยธรรมสูง และ 5) ช่วงคะแนน 4.51–5.00 หมายถึง ระดับพฤติกรรมจริยธรรมสูงที่สุด

พิศมัย อรทัย และเพชรรัตน์ เกิดดอนแฝก¹³ ได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามรายข้อ (item level content validity index:

I-CVI) อยู่ระหว่าง .67-1.00 และได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งชุด (average scale level content validity index: S-CVI/Ave) เท่ากับ .97 นอกจากนี้ยังได้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการตรวจสอบพบว่าโมเดลการวัดคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลมีความตรงเชิงโครงสร้าง และแบบสอบถามมีค่าความเที่ยง (reliability) แบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ .92 และมีค่าความเที่ยงแบบวัดซ้ำ (test-retest reliability) เท่ากับ .70 การศึกษาครั้งนี้จึงไม่ได้ทดลองใช้ (try out) เครื่องมือวิจัย เนื่องจากแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตมิติ (psychometric properties) ทั้งด้านความตรงและความเที่ยง และเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสูง

การพิทักษ์สิทธิในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอโครงร่างการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรีตามเอกสารรับรองเลขที่ BNC REC 04/2561 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้นักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี ทราบถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยเพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัย โดยข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยเป็นการเสนอในภาพรวม และนักศึกษาที่เข้าร่วมวิจัยมีสิทธิ์ยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลา ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผลการเรียนของนักศึกษาทั้งสิ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยนัดหมายเพื่อขอเข้าพบนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี ในช่วงหลังเลิกเรียน โดยเข้าพบทีละชั้นปี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายรายละเอียดของขั้นตอนการวิจัย จากนั้นจึงสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย เมื่อนักศึกษายินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้นักศึกษาลงนามในหนังสือยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และแจกแบบสอบถามคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลให้นักศึกษาทำ การตอบแบบสอบถามใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที การศึกษาครั้งนี้ นักศึกษาทุกคนของทุกชั้นปีสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

2) ผู้วิจัยรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม พร้อมกล่าวขอบคุณนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้านของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) เปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้านระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2, 3, และ 4 โดยใช้สถิติ Kruskal-Wallis test และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สถิติ Mann-Whitney U test เนื่องจากข้อมูลมีการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องการแจกแจงแบบปกติ

**พฤติกรรมจริยธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบภาคตัดขวางในนักศึกษาพยาบาล
ระหว่างชั้นปีในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง**

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่เป็นประชากรตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2, 3, และ 4 คิดเป็น ร้อยละ 29.00, ร้อยละ 19.90, ร้อยละ 29.00, และร้อยละ 21.70 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 97.20) อายุอยู่ระหว่าง 20-25 ปี (ร้อยละ 58.70) มีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) อยู่ระหว่าง 3.00-3.49 (ร้อยละ 45.60) สถานภาพสมรสของบิดามารดาเป็นคู่และอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 64.30) ผู้ปกครองของนักศึกษาเป็นบิดาและมารดา (68.00%) อาชีพของบิดาเป็นกรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน/ลูกจ้าง (ร้อยละ 57.40) อาชีพของมารดาเป็นกรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน/ลูกจ้าง (ร้อยละ 54.00) ระดับการศึกษาของบิดามีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 81.70) ระดับการศึกษาของมารดามีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

(ร้อยละ 82.80) ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 35.30) และรายได้ต่อเดือนของครอบครัวเพียงพอ (ร้อยละ 60) เป็นที่น่าสังเกตว่า นักศึกษาพยาบาลมีความชอบในวิชาชีพการพยาบาลอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 47.70)

พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลรวมทั้ง 4 ชั้นปีอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.36, SD = .34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีกัลยาณีอยู่ในระดับสูงที่สุด (Mean = 4.58-4.67, SD = .42-.45) ส่วนพฤติกรรมจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา ความอดทน ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ ความเอื้ออาทรและความร่วมมืออยู่ในระดับสูง (Mean = 3.86-4.46, SD = .34-.48) ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม และรายด้านของนักศึกษาพยาบาลรวมทั้ง 4 ชั้นปี (N = 507)

พฤติกรรมจริยธรรม	Min	Max	Mean	SD	ระดับพฤติกรรมจริยธรรม
โดยรวม	3.25	4.95	4.36	.34	สูง
ด้านความมีวินัย	1.80	5.00	4.58	.43	สูงที่สุด
ด้านความตรงต่อเวลา	3.00	5.00	4.61	.43	สูงที่สุด
ด้านความเมตตา กรุณา	2.50	5.00	4.44	.50	สูง
ด้านความอดทน	2.43	5.00	3.86	.48	สูง
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	2.25	5.00	4.67	.42	สูงที่สุด
ด้านความมีกัลยาณี	3.33	5.00	4.59	.45	สูงที่สุด
ด้านความยุติธรรม	2.60	5.00	4.29	.47	สูง
ด้านความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ	3.00	5.00	4.46	.43	สูง
ด้านความเอื้ออาทร	2.40	5.00	4.22	.41	สูง
ด้านความร่วมมือ	2.50	5.00	4.45	.48	สูง

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลำดับที่ (mean rank) ของพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี โดยใช้สถิติ Kruskal–Wallis test พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 (Median = 4.49; Mean rank = 285.97) ชั้นปีที่ 2 (Median = 4.49; Mean rank = 268.97) ชั้นปีที่ 3 (Median = 4.35; Mean rank = 243.28) และชั้นปีที่ 4 (Median = 4.26; Mean rank = 211.28) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อย 1 คู่ ($p < .05$) เมื่อทดสอบความแตกต่าง

ของค่าเฉลี่ยลำดับที่ (mean rank) เป็นรายคู่โดยใช้สถิติ Mann–Whitney U test พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 สูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 สูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนคู่อื่นๆ มีพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี (N = 507)

ชั้นปี	พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม			X ²	p-value
	Median	Q1–Q3	Mean rank		
ชั้นปีที่ 1 (n = 149)	4.49	4.23–4.69	285.97	18.30	< .001
ชั้นปีที่ 2 (n = 101)	4.49	4.12–4.66	268.97		
ชั้นปีที่ 3 (n = 147)	4.35	4.09–4.60	243.28		
ชั้นปีที่ 4 (n = 110)	4.26	4.01–4.51	211.28		

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปีเป็นรายคู่ (N = 507)

ชั้นปี (1) (Mean rank)	ชั้นปี (2) (Mean rank)	Z	p-value
ชั้นปีที่ 1 (128.40)	ชั้นปีที่ 2 (121.22)	-.77	.441
ชั้นปีที่ 1 (161.10)	ชั้นปีที่ 3 (135.72)	-2.55	.011
ชั้นปีที่ 1 (146.47)	ชั้นปีที่ 4 (107.70)	-4.12	< .001
ชั้นปีที่ 2 (131.65)	ชั้นปีที่ 3 (119.59)	-1.30	.193
ชั้นปีที่ 2 (118.10)	ชั้นปีที่ 4 (94.89)	-2.76	.006
ชั้นปีที่ 3 (135.96)	ชั้นปีที่ 4 (119.70)	-1.74	.083

**พฤติกรรมจริยธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบภาคตัดขวางในนักศึกษาพยาบาล
ระหว่างชั้นปีในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง**

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลำดับที่ (mean rank) ของพฤติกรรมจริยธรรม รายด้านระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี โดยใช้สถิติ Kruskal–Wallis test พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ ความเอื้ออาทร และความร่วมมือระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อย 1 คู่ ($p < .05$) ส่วนความตรงต่อเวลา ความอดทน และความมีกาลเทศะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยลำดับที่ (mean rank) ของพฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ ความเอื้ออาทร และ

ความร่วมมือระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี เป็นรายคู่โดยใช้สถิติ Mann–Whitney U test พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความมีวินัยและความซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีความร่วมมือสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 นอกจากนี้ยังมีความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ และความเอื้ออาทรสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความยุติธรรม ความเอื้ออาทรและความร่วมมือสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความเอื้ออาทรสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจริยธรรมรายด้านระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี (N = 507)

พฤติกรรมจริยธรรม รายด้าน	ชั้นปี				χ^2	p-value
	ชั้นปีที่ 1 (n = 149)	ชั้นปีที่ 2 (n = 101)	ชั้นปีที่ 3 (n = 147)	ชั้นปีที่ 4 (n = 110)		
ความมีวินัย						
Mean rank	300.82	250.57	242.68	208.85	27.73	< .001
ความตรงต่อเวลา						
Mean rank	250.72	285.04	251.53	233.24	7.62	.055
ความเมตตา กรุณา						
Mean rank	284.35	261.15	237.45	228.45	12.33	.006
ความอดทน						
Mean rank	266.00	251.65	243.79	253.55	1.76	.625
ความซื่อสัตย์						
Mean rank	291.59	251.10	240.08	224.35	18.01	< .001
ความมีกาลเทศะ						
Mean rank	262.84	256.75	252.06	242.10	1.47	.689
ความยุติธรรม						
Mean rank	279.02	280.18	245.44	207.50	19.49	< .001

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจริยธรรมรายด้านระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี (N = 507) (ต่อ)

พฤติกรรมจรรยาบรรณ รายด้าน	ชั้นปี				χ^2	p-value
	ชั้นปีที่ 1 (n = 149)	ชั้นปีที่ 2 (n = 101)	ชั้นปีที่ 3 (n = 147)	ชั้นปีที่ 4 (n = 110)		
ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ						
Mean rank	277.55	258.33	251.48	221.59	9.48	.024
ความเอื้ออาทร						
Mean rank	273.59	272.10	253.41	211.63	13.50	.004
ความร่วมมือ						
Mean rank	291.97	271.95	238.57	206.72	25.25	< .001

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจริยธรรมรายด้านระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี เป็นรายคู่ (N = 507)

ชั้นปี (1) (Mean rank)	ชั้นปี (2) (Mean rank)	Z	p-value
ความมีวินัย			
ชั้นปีที่ 1 (134.80)	ชั้นปีที่ 2 (111.78)	-2.55	.001
ชั้นปีที่ 1 (165.36)	ชั้นปีที่ 3 (131.41)	-3.51	< .001
ชั้นปีที่ 1 (150.66)	ชั้นปีที่ 4 (102.01)	-5.29	< .001
ความเมตตากรุณา			
ชั้นปีที่ 1 (142.00)	ชั้นปีที่ 4 (111.75)	-3.07	.002
ความซื่อสัตย์			
ชั้นปีที่ 1 (133.33)	ชั้นปีที่ 2 (113.95)	-2.32	.021
ชั้นปีที่ 1 (163.67)	ชั้นปีที่ 3 (133.13)	-3.34	.001
ชั้นปีที่ 1 (144.59)	ชั้นปีที่ 4 (110.23)	-3.96	< .001
ความยุติธรรม			
ชั้นปีที่ 1 (146.36)	ชั้นปีที่ 4 (107.84)	-4.13	< .001
ชั้นปีที่ 2 (121.25)	ชั้นปีที่ 4 (92.00)	-3.52	< .001
ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ			
ชั้นปีที่ 1 (142.53)	ชั้นปีที่ 4 (113.03)	-3.15	.002

**พฤติกรรมจริยธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบภาคตัดขวางในนักศึกษาพยาบาล
ระหว่างชั้นปีในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง**

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจริยธรรมรายด้านระหว่างนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี เป็นรายคู่ (N = 507) (ต่อ)

ชั้นปี (1) (Mean rank)	ชั้นปี (2) (Mean rank)	Z	p-value
ความเอื้ออาทร			
ชั้นปีที่ 1 (143.80)	ชั้นปีที่ 4 (111.30)	-3.46	.001
ชั้นปีที่ 2 (118.83)	ชั้นปีที่ 4 (94.22)	-2.94	.003
ชั้นปีที่ 3 (137.96)	ชั้นปีที่ 4 (117.16)	-2.23	.026
ความร่วมมือ			
ชั้นปีที่ 1 (164.17)	ชั้นปีที่ 3 (132.62)	-3.21	.001
ชั้นปีที่ 1 (149.03)	ชั้นปีที่ 4 (104.23)	-4.82	< .001
ชั้นปีที่ 2 (119.22)	ชั้นปีที่ 4 (93.86)	-3.06	.002

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลรวมทั้ง 4 ชั้นปี อยู่ในระดับสูง และรายด้านอยู่ในระดับสูงถึงสูงที่สุด โดยรายด้านพบว่า ความมีวินัย ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีกาลเทศะ อยู่ในระดับสูงที่สุด และความเมตตากรุณา ความอดทน ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ ความเอื้ออาทรและความร่วมมืออยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุชาภา คล้ายมณี และคณะ¹⁵ ที่ศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา โดยพบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงและผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวิริยาภรณ์ แสนสมรส และคณะ¹⁰ ที่ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี โดยพบว่า

คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาทุกชั้นปีทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตทั้งรายวิชาในภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับรายวิชาในภาคปฏิบัติ โดยยึดมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2560 เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรฯ โดยนอกจากการมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ และทักษะทางการพยาบาลแล้ว ยังมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล¹⁶⁻¹⁸ รวมถึงการส่งเสริมให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมทั้งในการดำเนินชีวิตส่วนบุคคลและการใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น จึงจัดให้มีรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลให้กับนักศึกษาพยาบาลในชั้นปีที่ 2 และยังมีการส่งเสริมให้นำหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลสอดแทรกเข้าไปในการ

เรียนการสอนทุกรายวิชาสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2556 ด้าน คุณธรรมจริยธรรม และมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

นอกจากนี้ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ได้ประกาศตนเป็นองค์กรคุณธรรม โดยจัดโครงการ ส่งเสริมคุณธรรมนำสุขสู่สังคมผ่านการจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย ภายใต้คำนิยามร่วมที่ถ่ายทอดมาจากกระต๊อบ กระทรงสาธารณสุขร่วมกับอัตลักษณ์คุณธรรม อันได้แก่ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ สามัคคี เป็นนายตนเอง เร่งสร้างสิ่งใหม่ ใส่ใจประชาชน ถ่อมตนอ่อนน้อม ซึ่ง อัตลักษณ์เหล่านี้มาจากการสังเคราะห์ร่วมกันของ บุคลากรทุกฝ่าย ทุกระดับในวิทยาลัยฯ ยิ่งไปกว่านั้นยัง ได้มีการเน้นสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับอาจารย์ บุคลากรสนับสนุน และนักศึกษาทุกชั้นปีผ่านการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยหน่วยคุณธรรมย่อย อีก 12 หน่วยในวิทยาลัยฯ ทำให้นักศึกษาได้รับ ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งจากในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติ ในสถานการณ์จำลอง ในคลินิก และในชุมชน ร่วมกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง อาจารย์ ครู/ พยาบาลพี่เลี้ยง พยาบาล ทีมสุขภาพ รวมทั้งผู้ป่วยและ ญาติ ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่จะประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่ถูกต้องดีงามตามมาตรฐานวิชาชีพผ่านตัวแบบ ที่ดีต่าง ๆ ประกอบกับการได้รับการอบรมสั่งสอน ส่งเสริม สนับสนุนคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องจาก ผู้บริหาร อาจารย์ และการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จึงทำให้นักศึกษามีพฤติกรรม จริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับสูง

นักศึกษาทุกคนต่างได้รับการปลูกฝังและหล่อหลอม พฤติกรรมจริยธรรมจากบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย ญาติ พี่น้อง เพื่อน ครู อาจารย์มาตั้งแต่เด็ก หรือการได้รับ

ประสบการณ์ตรงจากการช่วยเหลือ ดูแลผู้อื่น หรือได้มา จากการสังเกตพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคม และพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมผ่านการ ประพฤติ ปฏิบัติของผู้อื่น และเลือกพฤติกรรมที่ดีมา ประพฤติ ปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้จึงช่วยบ่มเพาะให้นักศึกษา มีพฤติกรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น ประกอบกับนักศึกษาทุก คนต่างตระหนักในความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม มาตั้งแต่ก่อนเข้าศึกษา โดยรับรู้ว่าสังคมมีความคาดหวัง สูงมากที่ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลต้องมีการประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงามตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อ สร้างให้สังคมเกิดความเชื่อถือ ไว้วางใจ¹⁴ จากเหตุผล ดังกล่าวจึงทำให้นักศึกษาประเมินพฤติกรรมจริยธรรม โดยรวมและพฤติกรรมจริยธรรมรายด้านทั้ง 10 ด้านใน ระดับสูงถึงสูงที่สุด

พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษา พยาบาลทุกชั้นปีอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกัน โดย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 2 มีค่ามัธยฐานของ พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมเท่ากัน ส่วนค่ามัธยฐานของ พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 กับ ชั้นปีที่ 4 มีค่าน้อยกว่าชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ผลการ ศึกษาครั้งนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่คาดว่านักศึกษา พยาบาลที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงกว่ามีพฤติกรรมเชิง จริยธรรมสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การศึกษาครั้งนี้ประเมิน พฤติกรรมจริยธรรมตามการรับรู้ของนักศึกษา โดยไม่ ได้มุ่งประเมินลำดับขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมผ่าน การใช้เหตุผลตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจท์ (Piaget) อีกทั้งนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ชั้นปี มีอายุใกล้เคียงกัน อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและวัย ผู้ใหญ่ตอนต้น เรียนและพักอาศัยอยู่ในสถานศึกษาที่มี สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ เหมือนกัน จึงทำให้นักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี ประเมิน พฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมของตนเองในระดับสูง ใกล้เคียงกัน

**พฤติกรรมจริยธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบภาคตัดขวางในนักศึกษาพยาบาล
ระหว่างชั้นปีในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง**

อย่างไรก็ตามผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม และพฤติกรรมจริยธรรมด้านความร่วมมือสูงกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 กับ 4 มีความมีวินัยกับความซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3, และ 4 มีความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ และความเอื้ออาทรสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมและพฤติกรรมจริยธรรมด้านความยุติธรรม ความเอื้ออาทร และความร่วมมือสูงกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความเอื้ออาทรสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี ได้กำหนดให้นักศึกษาทุกคนยึดปฏิบัติตามระเบียบสถาบันพระบรมราชชนกฯ ระเบียบการเข้าเรียน ระเบียบการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน และธรรมนูญหอพักนักศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559 จำนวน 12 ข้อ ได้แก่

- 1) การรักษาความสะอาดเรียบร้อยบริเวณหอพักและภายในห้องนอน
- 2) ข้อตกลงในการอยู่หอพัก
- 3) การรักษาสมบัติส่วนรวมของวิทยาลัยฯ
- 4) การส่งผ้าซัก
- 5) การแต่งกายของนักศึกษา
- 6) การพบแขก/ญาติ
- 7) การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ
- 8) การเยี่ยมและเฝ้านักศึกษาที่ป่วย
- 9) การติดต่อสื่อสารและการบริการไปรษณีย์
- 10) การสวดมนต์
- 11) การเข้าออกบริเวณวิทยาลัยฯ และ
- 12) หน้าที่นักศึกษาเวรสุขภาพ

นอกจากนี้ยังมีระบบการดูแลตักเตือนจากอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ที่ปรึกษา จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง การเข้มงวดของระเบียบต่าง ๆ ดังกล่าวอาจทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเรียนพยาบาล อาจารย์การพักอาศัยอยู่ในหอพักร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นและรุ่นพี่ จึงให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฏระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้ถูกว่ากล่าว ตักเตือน หรือ

ลงโทษ ประกอบกับการยึดมั่นต่ออัตลักษณ์คุณธรรมของวิทยาลัยฯ อันได้แก่ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ สามัคคี เป็นนายตนเอง เติบโต สร้าง สิ่งใหม่ ใส่ใจประชาชน ถ่อมตน อ่อนน้อม ที่ได้รับการปลูกฝังจากอาจารย์ จึงทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประเมินพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวม และพฤติกรรมจริยธรรมด้านความร่วมมือ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม ความรับผิดชอบเชิงวิชาชีพ และความเอื้ออาทรสูงกว่า นักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ

สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่พบว่ามีพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมและพฤติกรรมจริยธรรมด้านความยุติธรรม ความเอื้ออาทร และความร่วมมือสูงกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 อาจเนื่องมาจากการเป็นนักศึกษารุ่นน้องที่ได้รับปลูกฝังให้ช่วยเหลือ เชื่อฟัง เคารพ และปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน จึงทำให้นักศึกษาชั้นปี 2 ประเมินพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมและพฤติกรรมจริยธรรมด้านความยุติธรรม ความเอื้ออาทร และความร่วมมือสูงกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และจากผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความเอื้ออาทรสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 กำลังเรียนอยู่ในชั้นปีสุดท้าย ก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งการเรียนในชั้นปีนี้ได้มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเป็นรายบุคคลมากขึ้น เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีงานที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองค่อนข้างมาก ทำให้นักศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย และต้องเร่งรีบจัดทำให้แล้วเสร็จตามกรอบเวลาที่กำหนด จึงอาจทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 รับรู้ว่าคุณภาพของตนเองแสดงออกเอื้ออาทรต่อผู้อื่นน้อยลง และประเมินพฤติกรรมจริยธรรมด้านความเอื้ออาทรต่ำกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

พฤติกรรมจริยธรรมด้านความตรงต่อเวลา ความอดทน และความมีกาลเทศะระหว่างนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี

ต่างรับรู้และตระหนักดีว่างานพยาบาลเป็นงานที่ต้องใช้ความอดทน ความตรงต่อเวลา และความมีกาลเทศะในการปฏิบัติงาน โดยนักศึกษาได้เรียนรู้ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติ ไม่ควรปฏิบัติ สิ่งใดควรพูด ไม่ควรพูด ทั้งกับอาจารย์ครู/พยาบาลพี่เลี้ยง พยาบาล ทีมสุขภาพ เพื่อนรุ่นพี่ รุ่นน้อง รวมทั้งผู้ป่วยและญาติ จึงทำให้นักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี ประเมินพฤติกรรมจรรยาบรรณด้านความตรงต่อเวลา ความอดทน และความมีกาลเทศะไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมจรรยาบรรณของนักศึกษาพยาบาลที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการกำหนดแผนงานระดับนโยบายด้านคุณธรรมจรรยาบรรณของสถาบัน รวมถึงการพัฒนากลยุทธ์ที่สนับสนุนให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 คงไว้ซึ่งการมีพฤติกรรมเชิงจรรยาบรรณในระดับสูง และส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 มีพฤติกรรมเชิงจรรยาบรรณในระดับมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในอนาคตควรทำการวิจัยและพัฒนากระบวนการประเมินและติดตามพฤติกรรมจรรยาบรรณของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 เพื่อให้สามารถประเมินประสิทธิผลของการจัดการศึกษาจรรยาบรรณและกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมจรรยาบรรณของนักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. พิศสมัย อรทัย โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณา

อนุญาตให้ใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณทุนสนับสนุนงานวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี

เอกสารอ้างอิง

1. Plakdeesri S, Puttapitukpol S, Ruammak L. The development of the work motivation enhancement program by dialogue for professional nurses at Chon Daen Hospital, Phetchabun Province. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 2012;5(3),446-67. (in Thai)
2. Deephisarnsakul P. Expectation and perception of the clients about the service quality of the hospital. Veridian E-Journal Veridian E-Journal, Silpakorn University. 2013;6(1),229-48. (in Thai)
3. Hongladarom T. Professional ethics and ethics. Unpublished manuscript; 2007.
4. Thompson, I.E., Melia, K.M., Boyd, K.M., and Horsburgh, D. Nursing ethics. 5th ed. Edinburgh: Elsevier; 2006.
5. Chaowalit A, Intarasombat P, Suttharangsee W, Kunaviktikul W, Suwanachart P. Ethics teaching manual in Baccalaureate Nursing Program. Unpublished manuscript. Ministry of University Affairs; 2002.
6. Chaowalit A, Suttharangsee W. The development of the Bachelor of Nursing Science Program in Ethics. The 3rd National nursing education document, about the development of educational administration, Bachelor of Nursing Program in response to the reform of the Thai health service system. Bangkok: Saksopha Printing; 2001.
7. Fry ST. Ethics in nursing practices: a guide to ethical decision making. 3rd ed. Singapore: Utopia; 2008.
8. Chaowalit A, Nasae T. Ethics Education in Baccalaureate Nursing Program. Songklanagarind Journal of Nursing. 2016;36(Supplement),183-95. (in Thai)
9. Naksrisang W, Triadromsri S, Sroysungwan T. The promotion of morals and ethics of nursing students in the 21st Century. Nursing Journal of the Ministry of Public Health. 2017;27(3),32-45. (in Thai)

**พฤติกรรมจริยธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบภาคตัดขวางในนักศึกษาพยาบาล
ระหว่างชั้นปีในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง**

10. Sansomros W, Yomdit Y, Yaowarat N, Sawangket A, Dounghan N. Moral virtues of nursing students: case study Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi. *Journal of Nursing and Education*. 2017;10(4),144-59. (in Thai)
11. Boonmee P, Yana B. Ethical decision making among nursing students at Boromrajonani College of Nursing, Phayao. *Nursing Public Health and Education Journal*. 2015;14(2),35-42. (in Thai)
12. Prompahakul C, Nilmanat K. Moral competence in nursing practice amongst nursing students at Prince of Songkla University. *Journal Thailand Nursing and Midwifery Council*. 2017; 32(4),67-78. (in Thai)
13. Orathai P, Kerdonfag P. Development of the moral virtue indicators for nursing students. *Ramathibodi Nursing Journal*. 2010;16(3),350-63. (in Thai)
14. Wiratchai N, Na Wichian S, Orathai P. A survey and synthesis of the moral virtue indicators. Bangkok: Prigwhan Graphic; 2008. (in Thai)
15. Klaimanee S, Thipsungnoen T, Pongsuwan K. Ethical behavior of nursing students at Boromrajonani College of Nursing, Nakhonratchasima. *Journal of Nursing and Education*. 2013;6(special),89-103. (in Thai)
16. Kohlberg, L. Moral stages and moralization. In Lickona, T. (ed.), *Moral development and behavior: theory, research and social Issues*. New York, Holt, Rinehart and Winston; 1976.
17. Sirilai S. *Ethics for nurses*. 13th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press; 2013.
18. Orathai P, Tengkiattrakul S. Perioperative nurses' caring behaviors perceived by perioperative patients at Ramathibodi Hospital. *Ramathibodi Nursing Journal*. 2008;14(2),197-208. (in Thai)